

WYMAGANIA EDUKACYJNE I SPOSOBY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ Z JĘZYKA POLSKIEGO

1. Podczas sprawdzania wiedzy i umiejętności przestrzegane są procedury, zasady, które zostały zapisane w §33 Statutu Szkoły Podstawowej nr 1 im. Ewarysta Estkowskiego w Kostrzynie.

2. Inne zasady pracy na lekcji oraz sprawdzania wiedzy i umiejętności regulują

SPOSOBY SPRAWDZANIA WIEDZY Z JĘZYKA POLSKIEGO.

SPOSOBY SPRAWDZANIA WIEDZY Z JĘZYKA POLSKIEGO

1. **Znajomość lektury** - informacja o obowiązku przeczytania podawana jest z miesięcznym wyprzedzeniem w e- dzienniku. Nauczyciel wybiera dowolną formę sprawdzenia znajomości treści lektury.

2. **Przeczytanie dodatkowej lektury** - po sprawdzeniu znajomości treści uczeń otrzymuje dodatkową ocenę cyfrową.

3. **Aktywność** – wypowiedzi ustne lub pisemne ucznia na dany temat w czasie lekcji, udział w dyskusji, wykonanie zadania w zeszycie lub zeszycie ćwiczeń. Za aktywność uczeń może otrzymać plusy. Za sześć plusów otrzymuje ocenę celującą, za 5 plusów ocenę bardzo dobrą.

5. **Recytacja** – oceniana jest znajomość tekstu oraz interpretacja głosowa.

6. Dyktanda:

0 bł. - celujący

1 bł. - bardzo dobry

2 bł. - dobry

3 bł. - dostateczny

4 bł. - dopuszczający

5 bł i więcej – niedostateczny.

Uczniowie z opinią są oceniani zgodnie z zalecaniami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

6. W przypadku pracy niesamodzielnej lub nieczytelnej nauczyciel umieszcza komentarz i prosi o jej przepisanie.

7. Uczeń w każdym semestrze może zgłosić trzy nieprzygotowania na początku lekcji bez podania przyczyny i bez konsekwencji.

8. W przypadku otrzymania oceny niedostatecznej na pierwszy semestr uczeń ma obowiązek uzupełnić braki.

Szczegółowe wymagania edukacyjne w klasie czwartej

1. Czytanie tekstów literackich, nieliterackich i medialnych

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który wnikliwie analizuje tekst, w różny sposób go interpretuje oraz przywołuje różne konteksty w indywidualnym wnioskowaniu.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który czyta tekst w odpowiednim tempie, odnosi się do własnych doświadczeń, interpretuje utwór, uogólnia, podsumowuje.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który przedstawia doświadczenia bohaterów, odtwarza fabułę i określa nastrój tekstu.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który czyta tekst głośno, przedstawia sytuacje opisane w utworze i ich tematykę, określa miejsce akcji, wymienia bohaterów, wskazuje narratora.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który czyta tekst głośno i wymienia najważniejsze wydarzenia oraz wskazuje głównych bohaterów.

Teksty zaproponowane przez Zespół Języka Polskiego:

Jan Brzechwa, "Akademia Pana Kleksa", Andrzej Maleszka „Magiczne drzewo. Czerwone krzesło”, Carlo Collodi „Pinokio”, Mazurek Dąbrowskiego jedna lektura wybrana wspólnie z uczniami, jedno przedstawienie teatralne.

2. Kształcenie językowe

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który posługuje się terminami: alfabet, litera, głoska, samogłoska, spółgłoska, sylaba; układa wyrazy w porządku alfabetycznym, określa liczbę głosek i liter w wyrazach; dzieli wyrazy na sylaby, poprawnie przenosi wyrazy do następnej linii; wskazuje następujące części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki. Odmienia rzeczownik przez przypadki i liczby, przymiotnik przez przypadki, liczby, rodzaje. Odmienia czasownik przez czasy, liczby, osoby oraz rodzaje, wskazuje osobowe i nieosobowe formy czasownika. Tworzy przysłówki od przymiotników. Rozpoznaje zdanie oznajmujące, rozkazujące, pytające. Wskazuje podmiot i orzeczenie w zdaniu. Radzi sobie z rozpoznawaniem form gramatycznych w nietypowych przypadkach, zna wyjątki, rozumie niuanse. Odróżnia w formach osobowych czasowników formę złożoną czasu przyszłego z bezokolicznikiem od formy złożonej z dwóch czasowników

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który posługuje się terminami: alfabet, litera, głoska, samogłoska, spółgłoska, sylaba; układa wyrazy w porządku alfabetycznym, określa liczbę głosek i liter w wyrazach; dzieli wyrazy na sylaby, poprawnie przenosi wyrazy do następnej linii. Wskazuje następujące części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki. Odmienia rzeczownik przez przypadki i liczby, przymiotnik przez przypadki, liczby, rodzaje. Czasownik odmienia przez czasy, liczby, osoby oraz rodzaje; wskazuje osobowe i nieosobowe formy czasownika. Tworzy przysłówki od przymiotników. Rozpoznaje zdanie oznajmujące, rozkazujące, pytające. Wskazuje podmiot i orzeczenie w zdaniu.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który posługuje się terminami: alfabet, litera, głoska, samogłoska, spółgłoska, sylaba; układa wyrazy w porządku alfabetycznym, określa liczbę głosek i liter w wyrazach; dzieli wyrazy na sylaby, poprawnie przenosi wyrazy do następnej linii. Wskazuje następujące części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki. Odmienia rzeczownik przez przypadki i liczby, przymiotnik przez przypadki, liczby, rodzaje. Czasownik odmienia przez czasy, liczby, osoby oraz rodzaje, wskazuje osobowe i nieosobowe formy czasownika. Tworzy przysłówki od przymiotników. Rozpoznaje zdanie oznajmujące, rozkazujące, pytające. Wskazuje

podmiot i orzeczenie w zdaniu.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który posługuje się terminami: alfabet, litera, głoska, sylaba; układa wyrazy w porządku alfabetycznym, dzieli wyrazy na sylaby. Wskazuje następujące części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki. Odmienia rzeczownik przez przypadki i liczby, przymiotnik przez przypadki i liczby, rodzaje. Czasownik odmienia przez czasy, liczby i osoby. Rozpoznaje zdanie oznajmujące, rozkazujące, pytające. Wskazuje podmiot i orzeczenie w zdaniu.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który posługuje się terminami: alfabet, litera, głoska, sylaba; dzieli wyrazy na sylaby. Wskazuje następujące części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki. Odmienia rzeczownik przez przypadki i liczby. Czasownik odmienia przez czasy i osoby. Rozpoznaje zdanie oznajmujące, rozkazujące, pytające. Wskazuje podmiot i orzeczenie w zdaniu.

3. Ortografia i interpunkcja

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który zna wyjątki, stosuje poprawne formy w sytuacjach nietypowych, poprawnie zapisuje tytuły, stosuje poprawne formy rzeczownika *cudzołłów*, zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia rz, ż, h, ch, ó, u, pisownia wielką i małą literą, pisownia nie z różnymi częściami mowy). Poprawnie zapisuje nazwy państw, regionów, miast, dzielnic, wsi. Samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego, formułuje wniosek dotyczący zasadności przestrzegania reguł polskiej interpunkcji i jej wpływu na sens wypowiedzi, tworzy własne strategie uczenia się zasad ortograficznych, zapisuje tekst poprawnie pod względem interpunkcyjnym.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który poprawnie zapisuje tytuły, stosuje poprawne formy rzeczownika *cudzołłów*, zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia rz, ż, h, ch, ó, u, pisownia wielką i małą literą, pisownia nie z różnymi częściami mowy). Poprawnie zapisuje nazwy państw, regionów, miast, dzielnic, wsi, samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego, tworzy własne strategie uczenia się zasad ortograficznych, zapisuje tekst poprawnie pod względem interpunkcyjnym.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który poprawnie zapisuje tytuły, zapisuje poprawnie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia rz, ż, h, ch, ó, u, pisownia wielką i małą literą, pisownia nie z różnymi częściami mowy). Poprawnie zapisuje nazwy państw, regionów, miast, dzielnic, wsi. Samodzielnie korzysta ze słownika ortograficznego. Stosuje odpowiedni znak interpunkcyjny na końcu zdania.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który poprawnie zapisuje tytuły, zapisuje poprawnie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia rz, ż, h, ch, ó, u, pisownia wielką i małą literą, pisownia nie z różnymi częściami mowy). Stosuje odpowiedni znak interpunkcyjny na końcu zdania.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który poprawnie zapisuje tytuły,• zna zasady pisowni wyrazów z trudnościami ortograficznymi (rz, ż, h, ch, ó, u, pisownia wielką i małą literą, pisownia nie z różnymi częściami mowy) . Stosuje kropkę na końcu zdania.

3. Formy wypowiedzi

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który samodzielnie, zgodnie z wymogami redaguje w sposób poprawny i wyczerpujący następujące formy wypowiedzi: opis postaci, przedmiotu, opowiadanie, plan wydarzeń, podziękowania, pozdrowienia, notatka. W swojej wypowiedzi unika powtórzeń, wyjaśnia, jak w codziennym życiu można wykorzystać powyższe formy wypowiedzi . Wymienia

elementy, które składają się na poszczególne formy wypowiedzi, gromadzi przydatne słownictwo.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który samodzielnie, zgodnie z wymogami redaguje w sposób poprawny i wyczerpujący następujące formy wypowiedzi: opis postaci, przedmiotu, opowiadanie, plan wydarzeń, podziękowania, pozdrowienia, notatka. W swojej wypowiedzi unika powtórzeń, Wymienia elementy, które składają się na poszczególne formy wypowiedzi, gromadzi przydatne słownictwo.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który samodzielnie, zgodnie z wymogami redaguje następujące formy wypowiedzi: opis postaci, przedmiotu, opowiadanie, plan wydarzeń, podziękowania, pozdrowienia, notatka. Wymienia elementy, które składają się na poszczególne formy wypowiedzi, gromadzi przydatne słownictwo.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który zgodnie z wymogami redaguje: opis postaci, przedmiotu, opowiadanie, plan wydarzeń, podziękowania, pozdrowienia, notatka. Wymienia elementy, które składają się na poszczególne formy wypowiedzi, gromadzi przydatne słownictwo

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który podejmuje próby napisania poszczególnych form wypowiedzi. Wymienia elementy, które składają się na poszczególne formy wypowiedzi.

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny w klasie V

Ocena dopuszczająca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na 150 słów w formach gatunkowych: e-mail, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis krajobrazu, sprawozdanie, dedykacja,
- 2) rozróżnia gatunki epiki, liryki,
- 3) przedstawia bohaterów lektur obowiązkowych,
- 4) omawia główne wątki i wydarzenia lektur obowiązkowych oraz główną problematykę.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) zna zasady pisowni
- 2) rozróżnia zdania pojedyncze i złożone, podrzędne i współrzędne;
- 3) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, przydawkę).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy wypowiedzi pisemne na co najmniej 120 słów w dłuższych formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (krajobrazu), krótkie wypowiedzi: dedykacje, e-mail
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza ;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika;
- 5) prowadzi notatki w zeszycie,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się na zadany temat.
- 8) czyta w swoim tempie ze zrozumieniem.

Ocena dostateczna

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na 150 słów w formach gatunkowych: e-mail, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (krajobrazu), sprawozdanie, dedykacja,
- 2) rozróżnia gatunki epiki, liryki,
- 3) przedstawia i ocenia bohaterów lektur,
- 4) omawia treść lektur obowiązkowych, porządkuje wydarzenia i je streszcza oraz wskazuje główną problematykę.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przymimek, spójnik) i określa ich funkcje
- 2) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- 3) rozróżnia zdania pojedyncze i złożone, podrzędne i współrzędne;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik)

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na 150 słów w formach gatunkowych: e-mail, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (krajobrazu), sprawozdanie, dedykacja,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się na różne tematy,
- 8) czyta w dobrym tempie i rozumie przeczytany tekst.

Ocena dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
- 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, mit, opowiadanie, nowelę i powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe;
- 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;
- 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motto, puenty, punktu kulminacyjnego;
- 7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
- 8) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przymimek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- 3) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa ich we właściwych kontekstach;
- 4) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 5) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;
- 6) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędne i współrzędne), równoważniki zdań; rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
- 7) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na 150 słów w formach gatunkowych: e-mail, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze,

- odtwórcze), opis (krajobrazu), sprawozdanie, dedykacja,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Ocena bardzo dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
- 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, mit, opowiadanie, nowelę i powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe;
- 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenieśnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;
- 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego;
- 6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę i refren;
- 7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
- 8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;
- 9) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
- 10) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
- 11) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 12) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przymimek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to,
- 3) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- 4) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa ich we właściwych kontekstach;
- 5) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 6) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;
- 7) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzednie i współrzedne), równoważniki zdań; rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
- 8) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na 150 słów w formach gatunkowych: e-mail, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis krajobrazu, sprawozdanie, dedykacja,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni; w tym pisownię z cząstką – by i uzasadnia ich pisownię, zakończenia -ę, -ą, wyrazów z -ó i -u, ż i -rz, -ch i -h, pisownię z – nie, pisownia małą i wielką literą
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Ocena celująca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) omawia elementy świata przedstawionego, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji;
- 3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, mit, opowiadanie, nowelę i powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe;
- 4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenieśnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;
- 5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu, w tym tytułu, podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego;
- 6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę i refren;
- 7) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
- 8) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze;
- 9) charakteryzuje podmiot liryczny, narratora i bohaterów w czytanych utworach;
- 10) wskazuje i omawia wątek główny oraz wątki poboczne;
- 11) nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- 12) objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;
- 13) przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia;

II. Kształcenie językowe.

- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przymimek, spójnik) i określa ich funkcje w tekście;
- 2) dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: formy zakończone na -no, -to,

- 3) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
- 4) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa ich we właściwych kontekstach;
- 5) nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje składniowe w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 6) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;
- 7) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędnie i współrzędnie), równoważniki zdań; rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej;
- 8) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na 150 słów w formach gatunkowych: e-mail, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis krajobrazu, sprawozdanie, dedykacja,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni; w tym pisownię z cząstką – by i uzasadnia ich pisownię, zakończenia -ę, -ą, wyrazów z -ó i -u, ż i -rz, -ch i -h, pisownię z – nie, pisownia małą i wielką literą
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Lektury obowiązkowe:

- 1) Frenc Molnar, *Chłopcy z Placu Broni*.
- 2) Juliusz Słowacki, *W pamiętniku Zofii Bobrówny*
- 3) Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz* (fragmenty)
- 4) Bolesław Prus *Katarynka*
- 5) Mitologia: *Mit o powstaniu świata. Mit o Demeter i Persefonie. Mit o Syzyfie. Mit o Herkulesie. Mit o Dedalu i Ikarze. Mit o Tezeuszu i Ariadnie.*
- 6) Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa.*

Lektury uzupełniające:

- 1) Jacek Podsiadło, *Czerwona kartka dla Sprężyny*.
- 2) Frances Hodgson Burnett, *Tajemniczy ogród*

Utwory z podręcznika:

Adam Mickiewicz, *Przyjaciele*

Joanna Kulmowa, *Co to jest radość?*

Jan Twardowski, *Ręce*

Czesław Miłosz, *Ojciec w bibliotece*

Marian Orłowski, *O Wandzie, co nie chciała Niemca*

Adam Mickiewicz, *Powrót taty*

Tadeusz Różewicz, *Przepaść*

Wymagania na poszczególne oceny w klasie VI

Ocena dopuszczająca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) poprawnie czyta teksty i rozumie ich ogólny sens,
- 2) wyodrębnia elementy świata przedstawionego w utworze; rozróżnia teksty narracyjne, wierszowane, dramatyczne;
- 3) z pomocą nauczyciela odczytuje dane z tekstów kultury oraz użytkowych; ze zrozumieniem słucha wypowiedzi innych;
- 4) zna treść lektur obowiązkowych, przedstawia bohaterów, omawia główne wątki i wydarzenia lektur obowiązkowych oraz główną problematykę.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) zna podstawowe części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek, przysłówek, przymimek, spójnik); wie, że mogą mieć różną formę gramatyczną, stopniuje przymiotniki i przysłówki;
- 2) dzieli wyraz na litery, głoski, sylaby, rozróżnia głoski miękkie i twarde;
- 3) zna podstawowe części zdania, (podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik) rozróżnia zdania pojedyncze i złożone;
- 4) dostrzega zróżnicowanie wypowiedzi ze względu na styl (potoczny, literacki) oraz odmianę języka (oficjalny, nieoficjalny).
- 5) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; tworzy rodzinę wyrazów,

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy schematyczne, krótkie wypowiedzi pisemne w przewidzianych programem formach gatunkowych : list oficjalny, opowiadanie, charakterystyka, opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), dialog, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, tekst o charakterze argumentacyjnym;
- 2) zna i stara się stosować najważniejsze zasady pisowni oraz pisać czytelnie.
- 3) poprawnie wypowiada się na temat rzeczywistości oraz czytanych tekstów, wykorzystując ubogie słownictwo; korzysta z pomocy i sugestii nauczyciela; potrafi przekazać najważniejszą myśl;
- 4) podejmuje próby opisu bohatera, miejsca, przedmiotu;
- 5) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza ;
- 6) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika;
- 7) prowadzi notatki w zeszycie,
- 8) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 9) czyta w swoim tempie ze zrozumieniem.

Ocena dostateczna

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) czyta różne teksty w dobrym tempie i rozumie sens przeczytanego tekstu.,
- 2) zna treść lektur obowiązkowych, omawia treść lektur obowiązkowych, porządkuje wydarzenia
- 3)) zna treść omawianych mitów oraz wyjaśnia, czym jest mit, baśń, powieść, opowiadanie, nowela, dziennik;
- 4) rozróżnia teksty artystyczne (poetyckie, narracyjne, dramatyczne); nazywa elementy świata przedstawionego; wskazuje cechy bohaterów; odróżnia autora od narratora;
- 5) rozróżnia podstawowe środki stylistyczne (podmiot liryczny, epitet, porównanie, metafora, ożywienie, uosobienie, pytanie retoryczne, zgrubienie, zgrubienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofa, anafora, powtórzenie),
- 6) przedstawia i ocenia bohaterów lektur,
- 7) omawia treść lektur obowiązkowych, porządkuje wydarzenia i je streszcza oraz wskazuje główną problematykę.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje i określa formy fleksyjne poznanych części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik);
- 2) rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, równoważnik zdania; przekształca konstrukcje składniowe; określa funkcję wyrazu w zdaniu (podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik), dostrzega związki wyrazowe;
- 3) określa cechy głosek; wyodrębnia temat fleksyjny,
- 4) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny, rozpoznaje wyrazy wieloznaczne, synonimy, antonimy, homonimy i związki frazeologiczne.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) odtwarza zdarzenia w układzie chronologicznym;
- 2) formułuje schematyczne wypowiedzi pisemne zgodnie z intencją;
- 3) buduje ramowy plan wypowiedzi; dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne;
- 4) stara się pisać na temat oraz poprawnie pod względem językowym i ortograficznym; stara się poprawnie używać znaków interpunkcyjnych; pisze czytelnie.
- 5) prowadzi systematycznie notatki,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,

Ocena dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) poprawnie czyta z zachowaniem zasad wyrazistej artykulacji i intonacji;
- 2) określa różnicę między tekstem poetyckim a prozatorskim;
- 3) potrafi wskazać środki stylistyczne w tekście, określa ich funkcje; stosuje pojęcia: narrator, bohater, akcja, punkt kulminacyjny, strofa, rym (dokładny, niedokładny), rytm, wiersz biały, wiersz wolny;
- 4) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur obowiązkowych i uzupełniających, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 5) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) poprawnie określa formę gramatyczną poznanych części mowy;
- 2) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przymimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik), rozróżnia i stosuje różne rodzaje podmiotów i orzeczeń; rozróżnia stopniowanie opisowe i proste (regularne i nieregularne);
- 4) zna i poprawnie stosuje poznane zasady ortograficzne;
- rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne,
- 5) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne i równoważniki zdań

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- bierze czynny udział w rozmowie na różne tematy związane, prezentuje własne zdanie z zachowaniem reguł grzecznościowych, mówi w sposób uporządkowany, unikając powtórzeń, wykorzystując bogaty zasób słów;

recytuje tekst z pamięci,
komponuje plan wypowiedzi; dba o poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną wypowiedzi pisemnej; zna i na ogół stosuje poprawną kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy pisemnej, dba o estetykę zapisu;
tworzy spójne wypowiedzi pisemne w formach gatunkowych na co najmniej 180 słów; tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym;
poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszytach.,
na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
czyta w szybkim tempie i rozumie przeczytany tekst.

Ocena bardzo dobra

Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) czyta z uwzględnieniem zasad artykulacji i intonacji;
- 2) formułuje pytania, wyraża swoje zdanie, odczytuje intencję nadawcy na podstawie słuchanego tekstu; odróżnia informacje ważne od mniej istotnych; samodzielnie odkrywa sensy przenośne i odnosi je do sytuacji życiowych;
- 3) rozpoznaje cechy gatunkowe bajki, opowiadania, baśni, powieści, noweli, mitu, legendy, dziennik, pamiętnik, przypowieść; bezbłędnie posługuje się pojęciami teoretycznoliterackimi; odczytuje, poprawnie rozumie i potrafi wykorzystać treści zawarte w tekstach użytkowych.
- 4) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur obowiązkowych i uzupełniających, odwołując się do fragmentów tekstu; omawia szczegółowo treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje części mowy, ich formy gramatyczne, rozumie ich funkcje i części zdania,
- 2) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów, rozpoznaje w wypowiedziach związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach;
- 3) rozróżnia i tworzy zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne, równoważnik zdania,

Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na co najmniej 180 słów w formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) stosuje różne typy narracji, rozumie istotę ciągu przyczynowo – skutkowego, dobiera zróżnicowane słownictwo,
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni; w tym pisownię partykuły nie, - by i uzasadnia ich pisownię;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszytach.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, stosuje funkcjonalne argumenty w dyskusji, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i rozumie przeczytany tekst.

Ocena celująca

Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) czyta różne teksty kultury, uwzględniając ich cechy gatunkowe, dokonuje ich analizy i interpretacji, samodzielnie odkrywa ich sensy przenośne; samodzielnie dokonuje selekcji informacji w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach komunikacyjnych; samodzielnie posługuje się różnymi źródłami informacji.
- 2) bezbłędnie wskazuje środki stylistyczne;
- 3) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 4) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w tekście typy wypowiedzi: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędne i współrzędne), równoważniki zdań; rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej
- 2) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymiesze, zaimek, spójnik, partykułę, wykrzyknik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).
- 3) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; zna zasady budowania akapitów i rozumie ich rolę w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi;
- 2) tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym,
- 3) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 4) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- 5) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 6) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszytach.,
- 7) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 8) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 9) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Lektury obowiązkowe: *J. R.R. Tolkien, Hobbit, czyli tam i z powrotem; mity, przypowieści*

Lektury uzupełniające: *dwie do wyboru H. Sienkiewicz, W pustyni i w puszczy; L.M. Montgomery, Ania z Zielonego Wzgórza, I. Jurgielewiczowa, Ten obcy; M. Musierowicz, Klamczucha*

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny w klasie VII

Ocena dopuszczająca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu;
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, monolog, dialog;
- 3) wskazuje komizm;
- 4) przedstawia bohaterów lektur obowiązkowych,
- 5) omawia główne wątki i wydarzenia lektur obowiązkowych oraz główną problematykę.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; tworzy rodzinę wyrazów;
- 2) rozpoznaje imiesłowy, synonimy; mowę zależną i niezależną; używa synonimów;
- 3) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, przydawkę).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy wypowiedzi pisemne **na co najmniej 180 słów** w dłuższych formach gatunkowych: rozprawka, przemówienie, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list oraz krótkie wypowiedzi: zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza ;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika;
- 5) prowadzi notatki w zeszycie,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się na zadany temat, formułuje tezę i przywołuje co najmniej jeden przykład z lektury;
- 8) czyta w swoim tempie ze zrozumieniem.

Ocena dostateczna

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia;
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 4) zna pojęcie komizmu;
- 5) przedstawia i ocenia bohaterów lektur,
- 7) omawia treść lektur obowiązkowych, porządkuje wydarzenia i je streszcza oraz wskazuje główną problematykę.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne,
- 2) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany; wskazuje synonimy, antonimy; mowę zależną i niezależną;
- 3) rozróżnia zdania pojedyncze i złożone, podrzędne i współrzędne; synonimy, antonimy;
- 5) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na co najmniej 200 słów w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie oraz krótkie: dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu;
- 5) prowadzi systematycznie notatki,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się na różne tematy, argumentuje swoje zdanie, odwołując się do co najmniej jednej lektury obowiązkowej,
- 8) czyta w dobrym tempie i rozumie przeczytany tekst.

Ocena dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 3) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 5) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 6) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur obowiązkowych i uzupełniających, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 7) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;
- 2) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 3) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; wskazuje synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy; określa treść i zakres wyrazów,
- 4) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne.
- 5) rozpoznaje mowę zależną i niezależną oraz przekształca je;
- 6) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przyimek, zaimek, spójnik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w formach gatunkowych na co najmniej 200 słów: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list

- motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie oraz :dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
 - 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni,
 - 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
 - 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie.,
 - 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
 - 7) wypowiada się swobodnie, argumentując z wykorzystaniem przykładów z lektur, aktywnie uczestniczy w lekcji,
 - 8) czyta w szybkim tempie i rozumie przeczytany tekst.

Ocena bardzo dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 3) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 5) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 6) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur obowiązkowych i uzupełniających, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 7) omawia szczegółowo treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;
- 2) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 3) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; wskazuje synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy; określa treść i zakres wyrazów;
- 4) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne;
- 5) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymieki, zaimek, spójnik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawki, dopełnienie, okolicznik).

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na **co najmniej 200 słów** w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni; w tym pisownię partykuły nie, - by i uzasadnia ich pisownię;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, argumentuje, odwołując się do przykładów z lektur, stosuje funkcjonalne argumenty w dyskusji, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i rozumie przeczytany tekst.

Ocena celująca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 3) zna pojęcie komizmu, jego rodzaje oraz określa ich funkcje;
- 5) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 6) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 7) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;
- 2) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 3) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; wskazuje synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy; określa treść i zakres wyrazów;
- 4) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne;
- 5) 5) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymieki, zaimek, spójnik, partykułę, wykrzyknik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawki, dopełnienie, okolicznik).
- 6) rozpoznaje mowę zależną i niezależną oraz przekształca je;

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie.,

- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, argumentuje z funkcjonalnym wykorzystaniem lektur, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Lektury obowiązkowe: *J. Słowacki, Balladyna; A. Mickiewicz, Dziady, Świtezianka; A. Fredro, Zemsta; Ch. Dickens, Opowieść wigilijna,*

A. Saint – Exupery, Mały Księż, J. Kochanowski, fraszki, treny pieśni.

Lektury uzupełniające

Do wyboru *B. Kosmowska, Połączana rybka/ N. Sparks, Jesienna miłość*

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny w klasie VIII

Ocena dopuszczająca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu,
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, monolog, dialog;
- 3) wskazuje komizm;
- 4) przedstawia bohaterów lektur obowiązkowych, omawia główne wątki i wydarzenia lektur obowiązkowych oraz główną problematykę, omawia biografie bohaterów,

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; tworzy rodzinę wyrazów,
- 2) rozpoznaje imiesłowy, mowę zależną i niezależną;
- 3) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, przydawkę).
- 5) wyjaśnia znaczenie pojęć: neologizm, zapożyczenia, wyrazy rodzime, synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne;
- 6) wymienia style funkcjonujące w polszczyźnie;
- 7) przedstawia zasady ortograficzne;
- 8) wskazuje różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową, przedstawia podział błędów językowych
- 9) rozpoznaje w tekście nazwy osobowe i miejscowe
- 10) wyjaśnia znaczenie pojęć: głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, przedstawia podział głosek, wymienia zasady poprawnego akcentowania w języku polskim

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy wypowiedzi pisemne na co najmniej 200 słów w dłuższych formach gatunkowych: rozprawka, przemówienie, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list oraz krótkie wypowiedzi: zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza ;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika;
- 5) prowadzi notatki w zeszycie,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się na zadany temat.
- 9) czyta w swoim tempie ze zrozumieniem.

Ocena dostateczna

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia;
 - 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
 - 4) zna pojęcie komizmu;
- przedstawia i ocenia bohaterów lektur, omawia treść lektur obowiązkowych, porządkuje wydarzenia i je streszcza oraz wskazuje główną problematykę, omawia biografie bohaterów literackich, charakteryzuje bohaterów przed przemianą i po.

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne,
- 2) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany; wskazuje mowę zależną i niezależną;
- 3) rozróżnia zdania pojedyncze i złożone, podrzędne i współrzędne;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik)
- 5) wyjaśnia znaczenie pojęć: neologizm, zapożyczenia, wyrazy rodzime, synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne, wskazuje funkcje neologizmów w podanych fragmentach tekstów, rozpoznaje w tekstach rodzaje neologizmów, rozpoznaje w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne
- 6) wymienia style funkcjonujące w polszczyźnie, wymienia cechy każdego ze stylów,, wskazać w tekście sformułowania nacechowane stylistycznie, wskazuje błędy stylistyczne w podanych tekstach
- 7) przedstawia zasady ortograficzne, uzupełnia podane teksty poprawnymi formami,
- 8) wskazuje różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową, przedstawia podział błędów językowych, wskazuje teksty realizujące normę wzorcową i normę użytkową, poprawnie odmienia podane wyrazy, wskazuje w podanych wyrazach sylaby akcentowane
- 9) rozpoznaje w tekście nazwy osobowe i miejscowe, określa kategorie nazw osobowych
- 10) wyjaśnia znaczenie pojęć: głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie przedstawia podział głosek,, wymienia zasady poprawnego akcentowania w języku polskim, rozpoznaje rodzaje głosek, poprawnie dzieli wyrazy na sylaby, wskazuje upodobnienia wewnątrzwyrazowe

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na co najmniej 200 słów w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie oraz krótkie: dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka;
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) stosuje podstawowe reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się na różne tematy,
- 8) czyta w dobrym tempie i rozumie przeczytany tekst.

Ocena dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,

- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 3) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 5) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 6) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur obowiązkowych i uzupełniających, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 8) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza, omawia biografię bohaterów, charakteryzuje bohatera przed jego przemianą i po niej, przedstawia kluczowe momenty w biografii bohatera, przedstawia momenty kluczowe dla biografii bohatera, omawia funkcję przemiany bohatera

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń; zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 2) rozpoznaje imiesłowowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; wskazuje synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy; określa treść i zakres wyrazów;
- 3) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne, rozpoznaje mowę zależną i niezależną oraz przekształca je;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymówek, zaimek, spójnik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).
- 5) wyjaśnia znaczenie pojęć: neologizm, zapożyczenia, wyrazy rodzime, synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne, wskazuje funkcje neologizmów w podanych fragmentach tekstów, rozpoznaje w tekstach rodzaje neologizmów, rozpoznaje w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne, omawia zasadność i funkcję użycia wyrazów obcych w tekstach, zastępuje podane wyrazy synonimami, zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi
- 6) wymienia style funkcjonujące w polszczyźnie, wymienia cechy każdego ze stylów, wskazuje w tekście sformułowania nacechowane stylistycznie, wskazują błędy stylistyczne w podanych tekstach, rozpoznaje styl podanej wypowiedzi, przekształca sformułowania nacechowane stylistycznie w neutralne stylistycznie, koryguje błędy stylistyczne w podanych tekstach
- 7) przedstawia zasady ortograficzne, uzupełnia podane teksty poprawnymi formami, koryguje teksty pod kątem ortograficznym
- 8) wskazać różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową, przedstawia podział błędów językowych, wskazuje teksty realizujące normę wzorcową i normę użytkową, poprawnie odmienia podane wyrazy, wskazuje w podanych wyrazach sylaby akcentowane, koryguje błędy w podanych tekstach, odnajduje w podanych tekstach błędy stylistyczne i je koryguje, koryguje błędy interpunkcyjne
- 10) rozpoznaje w tekście nazwy osobowe i miejscowe, określa kategorie nazw osobowych, używa poprawnych form nazwisk, zapisuje nazwy miejscowe w odpowiednich formach,
- 11) wyjaśnia znaczenie pojęć: głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, przedstawia podział głosek, wymienia zasady poprawnego akcentowania w języku polskim, wyjaśnia znaczenie pojęć: głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, przedstawia podział głosek, wymienia zasady poprawnego akcentowania w języku polskim, koryguje błędy w podziale wyrazów na sylaby, poprawnie akcentuje wyrazy stanowiące wyjątki od reguły, poprawnie akcentuje wyrazy stanowiące wyjątki od reguły

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w formach gatunkowych na co najmniej 200 słów: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie oraz :dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni,
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszytach.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji,
- 8) czyta w szybkim tempie i rozumie przeczytany tekst.

Ocena bardzo dobra

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 3) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 5) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 6) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur obowiązkowych i uzupełniających, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 7) omawia szczegółowo treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza, omówić biografię bohaterów, charakteryzuje bohaterów przed przemianą i po niej, pokazuje bohaterów do świata i siebie samego, przedstawić momenty kluczowe dla biografii bohatera z punktu widzenia różnych bohaterów, omawia funkcję miana przybranego przez bohatera

II. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń; zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 2) rozpoznaje imiesłowowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; wskazuje synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy; określa treść i zakres wyrazów;
- 3) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymówek, zaimek, spójnik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).
- 5) wyjaśnić znaczenie pojęć: neologizm, zapożyczenia, wyrazy rodzime, synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne• wskazać funkcje neologizmów w podanych fragmentach tekstów, rozpoznaje w tekstach rodzaje neologizmów, rozpoznaje w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne, omawia zasadność i funkcję użycia wyrazów obcych w tekstach, zastępuje podane wyrazy synonimami, zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, omawia funkcje neologizmów w tekstach artystycznych
- 6) wymienia style funkcjonujące w polszczyźnie, wymienia cechy każdego ze stylów, wskazuje w tekście sformułowania nacechowane stylistycznie, wskazuje błędy stylistyczne w podanych tekstach, rozpoznaje styl podanej wypowiedzi, przekształca sformułowania nacechowane stylistycznie w neutralne stylistycznie, koryguje błędy stylistyczne w podanych tekstach, tworzy tekst w wybranym stylu
- 7) przedstawić zasady ortograficzne, koryguje teksty pod kątem ortograficznym, tworzy teksty poprawne pod względem

ortograficznym

- 8) wskazuje różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową, przedstawia podział błędów językowych, wskazuje teksty realizujące normę wzorcową i normę użytkową, poprawnie odmienia podane wyrazy, wskazuje w podanych wyrazach sylaby akcentowane, koryguje błędy w podanych tekstach, odnajduje w podanych tekstach błędy stylistyczne i je koryguje, koryguje błędy interpunkcyjne, poprawnie formułuje związki frazeologiczne, poprawnie odczytuje podane wyrazy
- 9) rozpoznaje w tekście nazwy osobowe i miejscowe, określa kategorie nazw osobowych, używa poprawnych form nazwisk, zapisuje nazwy miejscowe w odpowiednich formach, tworzy nazwy narodowości i mieszkańców od nazw miejscowych, wymienia zasady poprawnego akcentowania w języku polskim
- 10) wyjaśnia znaczenie pojęć: głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, przedstawia podział głosek, koryguje błędy w podziale wyrazów na sylaby, poprawnie akcentuje wyrazy stanowiące wyjątki od reguły, określa kierunek upodobnienia, koryguje skorygować błędy w akcentowaniu

III. Tworzenie wypowiedzi. Uczeń:

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne na co najmniej 200 słów w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni; w tym pisownię partykuły nie, - by i uzasadnia ich pisownię;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, stosuje funkcjonalne argumenty w dyskusji, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i rozumie przeczytany tekst.

Ocena celująca

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy,
- 2) wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- 3) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
- 5) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- 6) przedstawia, charakteryzuje i ocenia bohaterów lektur, odwołując się do fragmentów tekstu;
- 7) omawia treść lektur obowiązkowych oraz uzupełniających, porządkuje wydarzenia i je streszcza,
- 8) omawia biografię bohaterów, charakteryzuje bohaterów przed ich przemianą i po niej, przedstawia momenty kluczowe dla biografii bohatera widziane z perspektywy innych bohaterów, porównuje stosunek do świata i siebie samego bohatera, porównuje bohaterów z innymi utworów, którzy przeszli przemianę wewnętrzną

II. Kształcenie językowe.

- 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń; zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- 2) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; wskazuje synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, homonimy; określa treść i zakres wyrazów;
- 3) rozróżnia zdania złożone i pojedyncze, podrzędne i współrzędne; rozpoznaje mowę zależną i niezależną oraz przekształca je;
- 4) wskazuje części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymówek, zaimek, spójnik, partykułę, wykrzyknik) i części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik).
- 5) wyjaśnia znaczenie pojęć: neologizm, zapożyczenia, wyrazy rodzime, synonimy, antonimy, homonimy, wyrazy wieloznaczne, wskazuje funkcje neologizmów w podanych fragmentach tekstów, rozpoznaje w tekstach rodzaje neologizmów, rozpoznaje w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne, omawia zasadność i funkcję użycia wyrazów obcych w tekstach, zastępuje podane wyrazy synonimami, zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, omawia funkcje neologizmów w tekstach artystycznych
- 6) wymienia style funkcjonujące w polszczyźnie, wymienia cechy każdego ze stylów, wskazuje w tekście sformułowania nacechowane stylistycznie, wskazuje błędy stylistyczne w podanych tekstach, rozpoznaje styl podanej wypowiedzi, przekształca sformułowania nacechowane stylistycznie w neutralne stylistycznie, koryguje błędy stylistyczne w podanych tekstach, tworzy tekst w wybranym stylu
- 7) przedstawić zasady ortograficzne, koryguje teksty pod kątem ortograficznym, tworzy teksty poprawne pod względem ortograficznym, wskazuje różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową
- 8) przedstawia podział błędów językowych, wskazuje teksty realizujące normę wzorcową i normę użytkową, poprawnie odmienia podane wyrazy, wskazuje w podanych wyrazach sylaby akcentowane, koryguje błędy w podanych tekstach, odnajduje w podanych tekstach błędy stylistyczne i je koryguje, koryguje błędy interpunkcyjne, poprawnie formułuje związki frazeologiczne, poprawnie odczytuje podane wyrazy
- 9) rozpoznaje w tekście nazwy osobowe i miejscowe, określa kategorie nazw osobowych, używa poprawnych form nazwisk, zapisuje nazwy miejscowe w odpowiednich formach, tworzy nazwy narodowości i mieszkańców od nazw miejscowych,
- 10) wyjaśnia znaczenie pojęć: głoska, litera, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, przedstawia podział głosek, koryguje błędy w podziale wyrazów na sylaby, poprawnie akcentuje wyrazy stanowiące wyjątki od reguły, koryguje błędy w akcentowaniu

III. Tworzenie wypowiedzi.

- 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (w tym opis przeżyć wewnętrznych), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka,
- 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;
- 3) pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- 4) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- 5) prowadzi systematycznie notatki i dba o estetykę zapisu w zeszycie.,
- 6) na lekcji pisania wykorzystuje efektywnie czas i kończy zadaną wypowiedź pisemną,
- 7) wypowiada się swobodnie, aktywnie uczestniczy w lekcji.
- 8) czyta w szybkim tempie, płynnie z odpowiednią intonacją i interpretacją oraz w pełni rozumie przeczytany tekst.

Lektury obowiązkowe**Pozycje książkowe poznawane w całości**

Aleksander Kamiński, „Kamienie na szaniec”

Utwory literackie poznawane we fragmentach i utwory poetyckie

Adam Mickiewicz, „Reduta Orzona”, Pan Tadeusz (księgi: I, II, IV, X, XI, XII)

Sławomir Mrożek, „Artysta”

Henryk Sienkiewicz, „Latarnik”

Lektura uzupełniająca

Eric – Emmanuel Schmitt, „Oskar i pani Róża”

Konstanty Idefons Gałczyński, *Wróbla Wielkanoc*

